

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2022.63.280-289>

УДК 378.147

Обиочна Зоряна Василівна

*к. арх., доцент кафедри архітектури та містобудування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*
zoriana.o@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0003-1782-5300>

Голубчак Катерина Тарасівна

*к. арх., доцент кафедри архітектури та містобудування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*
golubchak.kateryna@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-5043-0496>

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ СТВОРЕННЯ «ПРОФІЛЮ КОРИСТУВАЧА», ЯК ВАЖЛИВОГО ЕТАПУ РОБОТИ НАД АРХІТЕКТУРНИМ ПРОЄКТОМ

Анотація: створення архітектурного середовища залежить від діяльності архітектора і певних етапів розробки проєкту, одним із яких є передпроектний аналіз, який носить підготовчий характер та має важливе значення для подальшого напрямку роботи.

У статті розглянуто методику створення «профілю користувача», як одного із важливих етапів роботи над архітектурним проєктом в архітектурній освіті. Розроблено деякі рекомендації та прийоми створення «профілю користувача». Проведено огляд вітчизняних та закордонних наукових досліджень, в яких порушено питання передпроектного аналізу, що базується на вивченні потреб майбутнього користувача архітектурного простору. Виведено декілька етапів створення такого профілю та подано наочний приклад його застосування в навчальному процесі, вплив на подальший розвиток архітектурного проєкту.

Ключові слова: архітектурна освіта; передпроектний аналіз; інфографіка; задоволення потреб користувача.

Постановка проблеми. Передпроектний аналіз є одним із важливих етапів при створенні будь-якого архітектурного проєкта. Комфортність запроєктованого середовища залежить від багатьох факторів, одним із них є задоволення потреб користувача.

Під час навчання студенти-архітектори набувають необхідних теоретичних знань та практичних навиків, які в подальшому використовують при розробці

курсів, дипломних та конкурсних проєктів. Набуті компетентності формують уміння студента до професійної діяльності.

Створення «профілю користувача» на початковому етапі розробки проєкту дозволить молодому архітектору користуватися цією «шпартгалкою» під час проєктування та глибше «відчувати» потреби майбутнього користувача

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методичні та теоретичні аспекти підготовки фахівців-архітекторів знаходять відображення у роботах Бачинської Л. Г. [1-4], Бірілло І. В. [10], Білоконя Ю. М., Дьоміна М. М., Єжова В. І., Кащенко О. В., Ковальського Л. М., Панченко Т. Ф., Тімохіна В. О., Товбича В. В., Холодової Л. П. та інших учених.

Багато праць вітчизняних та західних дослідників присвячено використанню інфографіки в сучасній освіті, серед яких можна виділити роботи Вовк О. В., Черемського Р. А. [5], Sless D. [6], Keres G. [7], Lankow J. [8], Голубчак К., Костюк У. [9], Тафті Е., Смікікласа М., Ланкова Дж., Санчо В., Смірної Н., Нестеровича В. та ін.

Також тему потреб користувача архітектурного простору порушують в своїх роботах Смадич І. П. [11], Денисенко Ю. М. [12], Жилина Ю. Н. [13], Когатько Ю. Л., Полякова С. В. [14].

Метою публікації є представлення алгоритму створення «профілю користувача», як важливого етапу роботи над архітектурним проєктом.

Основна частина. Архітектор споконвіків, крім того, що втілював у проєкті свої креативні ідеї, творчий підхід та неповторний стиль, також «відштовхувався» від потреб замовника, в ролі якого виступала конкретна особа, населення, соціум чи держава.

Студенти спеціальності «архітектура» повинні всебічно розвиватись та підхоплювати нові сучасні тенденції у проєктуванні та будівництві, методиці створення архітектурних проєктів.

Як бачимо, технології будівництва не стоять на місці, а стрімко розвиваються, дозволяючи архітекторам втілювати в життя найкреативніші ідеї. Однак мусимо розуміти, що створити цікаву об'ємну форму недостатньо, значну лепту слід віддати внутрішньому плануванню, адже саме там людина максимально взаємодіє з простором.

Діяльність архітектора як фахівця завжди спрямована на врахування особливостей життєдіяльності людини, її потреб та відповідно вимог до організації простору навколо неї [1-3]. Архітектор мусить досконало знати потреби свого замовника, вивчити його як суб'єкта, для якого він виконує свою працю [4, с.263].

Створення такого «профілю користувача» дозволить студентам творчих спеціальностей (архітектори, дизайнери) під час роботи над архітектурними

студентськими проєктами, а також, в майбутньому, під час практичної роботи, більш тонко розуміти потреби замовника і швидко приймати рішення для задоволення цих потреб.

З власного досвіду практикуючої викладацької діяльності авторів статті, виявлена потреба у вивченні студентами глибшого аналізу для виявлення та шляхів задоволення потреб майбутнього користувача запроєктованого середовища.

Перед тим як розпочати роботу над плануванням будь-якого об'єкта, проводиться перепректний аналіз. Студенти ознайомлюються із територією, здійснюють фотофіксацію ділянки, вивчають особливості природньо-кліматичних умов місцевості та наявність існуючої інфраструктури, відмічають позитивні та негативні умови, а також виявляють ряд можливих майбутніх як позитивних так і негативних умов на ділянці, які матимуть будь-який вплив на створене середовище (SWOT-аналіз),

Звичайно, оцінка існуючої ситуації залежить від завдання на проєктування, оскільки все відштовхується від того, який об'єкт планується проєктувати.

Якщо говорити про внутрішнє наповнення, то для архітектора важливо знати, яка категорія відвідувачів буде користуватись закладом, а також чітко усвідомлювати, які процеси відбуватимуться в майбутньому.

Вся сукупність осередків «профілю користувача» розділена у декілька етапів. Насамперед, необхідно знайти відповіді на такі запитання: «Для кого?», «Для чого?», «Де?», «Як?» ми створюємо необхідне архітектурне середовище.

Для кого? – визначення категорії відвідувача закладу – стать, вік, фізичні особливості (наприклад, для дорослих, дітей, осіб похилого віку, осіб на візках, для осіб з порушенням слуху, зору та ін.)

Для чого? (З якою метою?) – визначення остаточної цілі: яка мета проєкту, який термін функціонування закладу, тип споруди, виявлення майбутніх функціональних процесів.

Де? – визначення місця розташування, містобудівні та природньо-кліматичні характеристики.

Як? – виявлення механізмів задоволення потреб групи відвідувачів (функціональне зонування з пропозицією облаштування простору).

Для того, щоб більш глибоко зрозуміти потреби користувача, можна використовувати результати заделегіть проведеного анкетування, соціального опитування, власного спостереження.

На рисунку 1 подано алгоритм створення «профілю користувача», який можна використовувати, як шаблон до будь-якого архітектурного проєкту, а, в свою чергу, на рисунках 2 та 3 подано результати впровадження «профілю користувача» в студентських роботах.

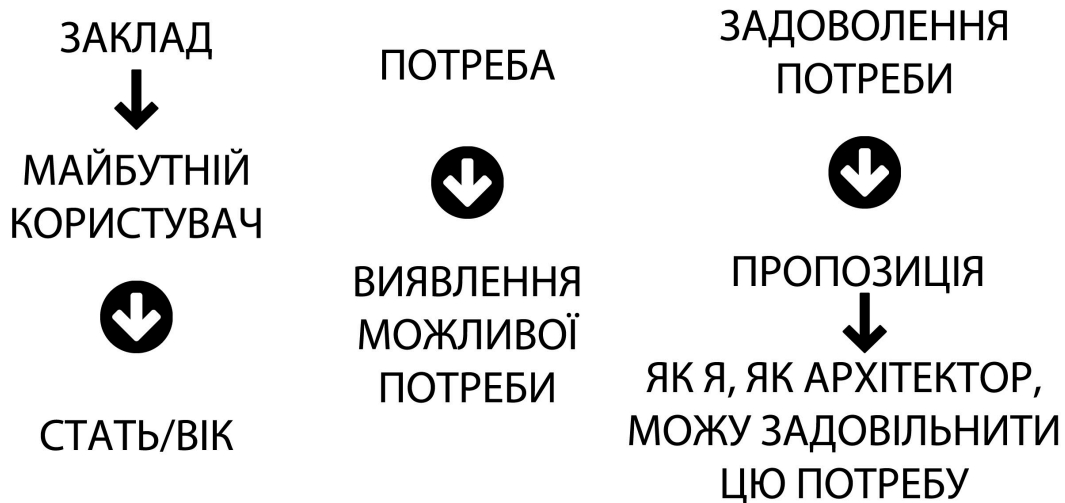

Рис. 1. Алгоритм створення «профілю користувача».

Рис. 2. «Профіль користувача».Робота ст.гр. АМ-18-2 Волкова М. Дисципліна «Практикум з архітектурного проектування». Викладач Голубчак К. Т

Працюючи над архітектурним проектом, архітектор повинен підсвідомо «перевтілюватись» у майбутнього відвідувача, відчувати його настрій, стиль життя, потреби при користуванні запроєктованим простором. Тому таке «перевтілення» має вагомим значення під час роботи над «профілем користувача».

Реабілітаційний центр для паралімпійців

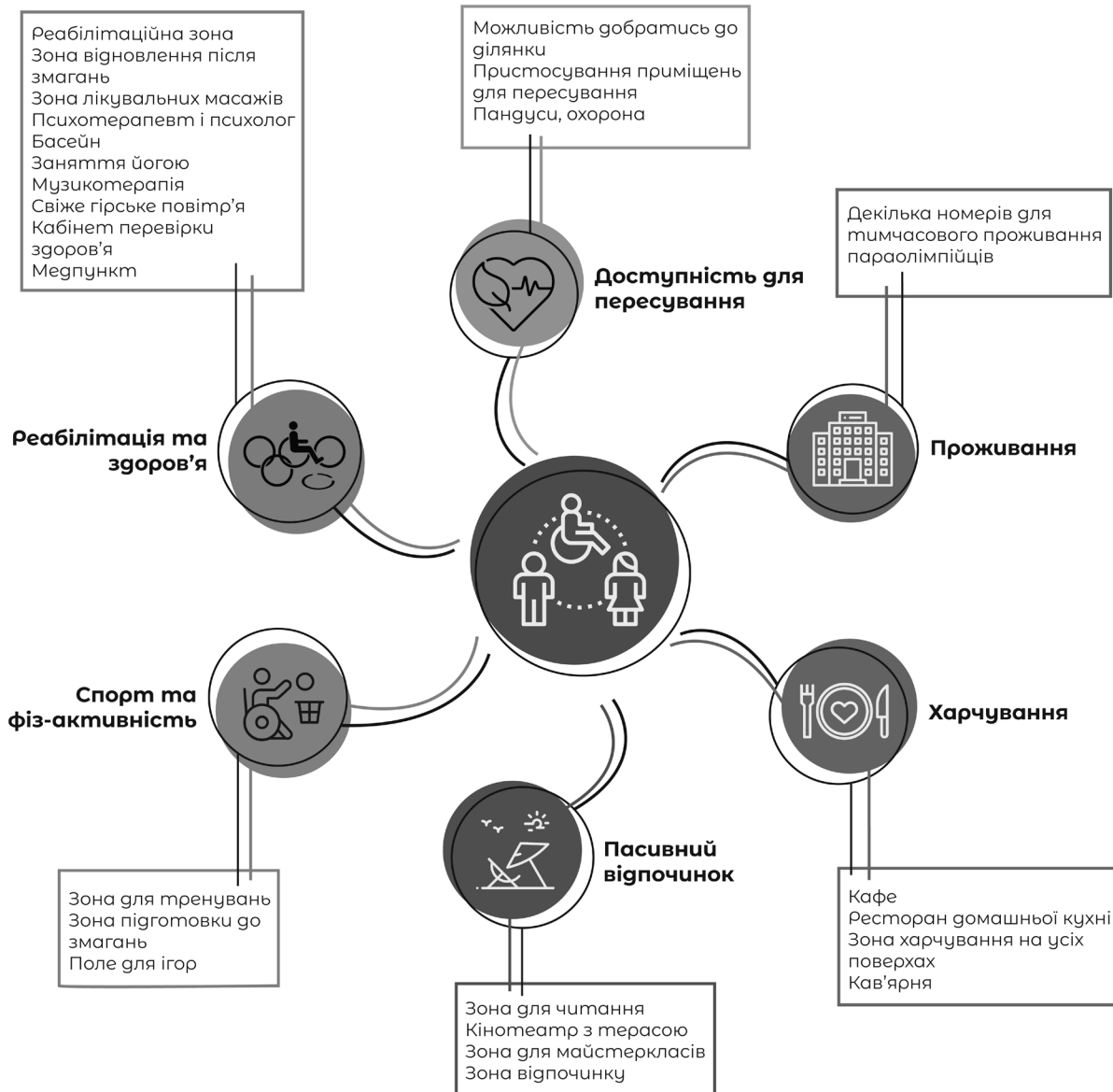

Рис. 3. «Профіль користувача». Робота ст. гр. АМ-18-2 Кардан Х. Дисципліна «Проектування закладів для осіб з обмеженими фізичними можливостями». Викладач Обиночна З.В.

Використання інфографіки в освітньому процесі на сьогодні є актуальним, оскільки виконує такі завдання, як доступне представлення великого обсягу інформації в систематизованому й зручному для сприйняття вигляді та привернення уваги, а отже, забезпечує різнобічне й повне формування будь-якого образу, поняття. Інформаційна графіка буде використана не лише як засіб навчання, а й як метод представлення складної інформації. [5, с.205].

Візуальна комунікація є одним із найцікавіших, потенційно корисних і потужних засобів навчання: будь-яке зображення містить певний сенс, у ньому закладена історія, яку розповісти словами значно складніше й довше, оскільки

ця форма комунікації частково або повністю спирається саме на зорове сприйняття [6]. Візуальна мова здатна поширювати знання ефективніше від будь-якого іншого засобу комунікації [7].

Інфографіка насамперед є ефективною, за умови її застосування як засобу комунікації, і сприяє полегшенню сприйняття та розуміння інформації [8].

Застосування інфографіки у навчальному процесі робить його повноцінним, цікавим, доступним, дозволяє реалізувати творчий потенціал студентів та викладачів [9, с.297].

Використання статичної інфографіки під час роботи над «профілем користувача» дозволить глядачу швидко зчитати інформацію в легкій та доступній формі.

Основними напрямками архітектурної діяльності є: архітектурне проектування; історичні, теоретичні та типологічні дослідження архітектурних об'єктів; архітектурна професійна освіта; архітектурні аспекти декоративно-прикладного мистецтва; архітектурно-адміністративна діяльність, та інші. З усіх напрямків найбільшу складність представляє архітектурне проектування, оскільки є процесом створення об'єктів та представляє складний синтетичний характер професійної діяльності архітектора [10, с.352].

Від архітектурного простору сучасна людина вимагає поліфункціональності, адаптивності до змінення функцій, інформативності просторової організації, трансформативності і гнучкості використання, у формотворенні складності архітектурного образу, можливості трансформації і застосування медіазасобів, інформативності та багато-багато іншого [4, с.272].

Один із критеріїв вдалого архітектурного проєкту є задоволення потреб відвідувачів. Цілісне враження від перебування в тій чи іншій будівлі складається від тривалого перебування в середовищі та від користування цим середовищем. Враження від архітектурного об'єкта оцінюється вцілому, але внутрішнє функціональне зонування все ж залишається ключовим фактором оцінки. Тому, беручи за основу під час проектування такий «профіль користувача», архітектор максимально зможе охопити всі майбутні життєдіяльні процеси, таким чином задовільнить найвибагливішого клієнта.

Висновки. Виявляти, аналізувати та оцінювати потреби і вимоги клієнтів чи відвідувачів, знаходити ефективні рішення щодо задоволення потреб – основа будь-якого архітектурного проєкту.

Провівши ряд логічних послідовних етапів вивчення потреб майбутнього відвідувача, студент-архітектор зможе більш глибоко розуміти в якому напрямку вибудовувати концепт-ідею, а також, попрактикувавшись у створенні такого «профілю користувача» зможе стати більш цінним співробітником на

архітектрному полі практичної діяльності, оскільки, маючи набутий досвід, йому буде легше розуміти замовника.

Тому, визначення потреб майбутнього користувача базується на архітектурному дослідженні, а також за іншими напрямками (з філософії, з психології, з маркетингу і т. ін.).

Виведена методика створення «профілю користувача» була впроваджена авторами у програму навчання із дисциплін «Практикум із архітектурного проєктування» (Обиначна З. В., Голубчак К. Т.), «Технології і матеріали в дизайні сучасного інтер'єру» (Обиначна З. В.), «Архітектурне проєктування рекреаційного комплексу» (Обиначна З. В.), «Проєктування закладів для осіб з обмеженими фізичними можливостями» (Обиначна З. В.), «Архітектурне проєктування громадської споруди» (Голубчак К. Т.).

Список джерел

1. Бачинська Л. Г. Архітектура житла: проблеми теорії та практики структуроутворення. – К.: Грамота, 2004. – 408 с.: іл. – С. 45-58.
2. Бачинська Л. Г. Потребление архитектуры – что это такое?/ Вісн. Донбаської держ. акад. буд-ва і архітек.: Зб. наук. пр. – Вип. 6(37). Макіївка: ДонДАБА, 2002. – С.34-36.
3. Бачинська Л. Г. Роль споживача в створенні архітектури житла/ Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. зб. Вип. 9. – К.: КНУБА, 2001. – С. 173-179.
4. Бачинська Л. Г. Сучасна людина та її потреби – основа для формування системи підготовки фахівця-архітектора. Архітектурний вісник КНУБА Вип.№10. – Київ: КНУБА, 2016. – С.263-275.
5. Вовк О. В., Черемський Р. А. Інфографіка як ефективний засіб навчання. Системи обробки інформації /Збірник наукових праць, 2017. Вип. 4. - С. 199-205.
6. Sless, D. Learning and Visual Communication.– New York-Toronto: Croom Helm London John Wiley & Sons, 1981. – 208 p.
7. Kepes, G. Language of Vision. – Chicago:Paul Theobald, 1951. – 102 p.
8. Lankow, J. Infographics: The Power of Visual Story-telling / J. Lankow, J. Ritchie, R. Crooks. – Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2012. – 264 p.
9. Голубчак К., Костюк У. Інфографіка як основний інструмент візуальної комунікації в освітньому середовищі закладів вищої освіти. Науковий журнал «Молодий вчений». Вип. № 6 (70) Херсон, 2019 р. – С. 296 – 299.
10. Бірілло І. В. Сучасні вимоги до підготовки майбутніх архітекторів. Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Випуск 40. 2015. С.349-356.

11. Смадич І. П. Категорійно-понятійний апарат в дослідженні соціокультурних потреб людини та його роль в формуванні архітектури житла. Містобудування та територіальне планування. Київ, 2019. Вип.71. С.321-333.
12. Денисенко Ю. М. Потреби людей як головний чинник виникнення і розвитку архітектури. Класифікація потреб в розробках вітчизняних і зарубіжних авторів. Проблемы теории и истории архитектуры Украины. 2016 №16. С. 46-50
13. Жилина Ю. Н. Влияние потребностей человека на организацию архитектурной среды: автореф. дис.. к.арх.: спец. 18.00.01. Екатеринбург, 2003. – 24 с.
14. Когатько Ю. Л., Полякова С. В. Житлові умови в ієрархії потреб населення. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв, 2017. Випуск 20. С. 742-746.
15. Holubchak K. T. The application of design thinking methodology in architectural education in Ukraine: case study. Architecture Civil Engineering Environment. 2020. Vol 13 (4) P. 19-29

References

1. Bachinskaya L. G. (2004). Housing architecture: problems of theory and practice of structure formation. [Arkhitektura zhytla: problemy teorii i ta praktyky strukturoutvorenniya.] – K. Award. 45-58 p. (in Ukrainian)
2. Bachinskaya L. G. (2002). Consumption of architecture - what is it? [Potrebleniye arkhitektury – chto eto takoye?]. Bulletin of Donbass state academy obconstruction and architecture .:– Vol. 6(37). Makeyevka: DonDABA, P.34-36. (in Russian)
3. Bachinskaya L. G. (2001). The role of the consumer in creating housing architecture Current Problems of Architecture and Urban Planning.[Rol' spozhyvacha v stvorenni arkhitektury zhytla].Issue. 9. – K. KNUCA. P. 173-179. (in Ukrainian)
4. Bachinskaya L. G. (2016). Modern man and his needs - the basis for the formation of a system of training for architects. [Suchasna lyudyna ta yiyi potreby – osnova dlya formuvannya systemy pidhotovky fakhivtsya-arkhitekтора]. Research and production collection“Architectural Bulletin of KNUCA ” Issue.№10. – K. KNUCA. P.263-275.(in Ukrainian)
5. Vovk A., Cheremskyi R. (2017). Infographics as an effective teaching tool. [Infohrafika yak efektyvnyy zasib navchannya.] Information processing systems. Collection of scientific works, Issue. 4. - 199-205p.(in Ukrainian)
6. Sless D. (1981). Learning and Visual Communication /D. Sless.– New York-Toronto: Croom Helm London John Wiley & Sons. 208 p.(in English)

7. Kepes G. (1951). *Language of Vision*.— Chicago:Paul Theobald. 102 p.(in English)
8. Lankow J. (2012). *Infographics: The Power of Visual Story-telling* /J. Lankow, J. Ritchie, R. Crooks. – Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons. 264 p.(in English)
9. Holubchak K., Kostiu U. (2019). Infographic as the basic tool of visual communication in the educational environment of higher education establishments. [Infografika yak osnovnyy instrument vizual'noyi komunikatsiyi v osvitr'omu seredovysnchi zakladiv vyshchoyi osvity] Scientificjournal "YoungScientist",Kherson. – Issue. № 6 (70). 299 p. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-6-70-57> (in Ukrainian)
10. Birillo I. V. (2015). Modern requirements for the training of future architects. [Suchasni vymohy do pidhotovky maybutnikh arkhitektoriv.] Modern problems of architecture and urban planning: Technical Collection. Kyiv. Issue 40. 349-356p. (in Ukrainian)
11. Smadych I. P. (2019). Category-concept apparatus, source base, state of research concepts of socio-cultural needs of the human and their roles in the formation of housing. [Katehoriyno-ponyatiynyy apparat v doslidzhenni sotsiokul'turnykh potreb lyudyny ta yoho rol' v formuvanni arkhitektury zhytla.]. Urban development and spatial planning.Kyiv, Issue.71. 321-333p. (in Ukrainian)
12. Denisenko Yu. M. (2016). The needs of people as a major factor in the emergence and development of architecture. [Potreby lyudey yak holovnyy chynnyk vynyknennya i rozvytku arkhitektury] Classification of needs in the development of domestic and foreign authors. Problems of theory and history of architecture of Ukraine. №16. p. 46-50. (in Ukrainian)
13. Žilina Yu. N. (2003). Influence of human needs on the organization of the architectural environment [Vliyaniye potrebnostey cheloveka na organizatsiyu arkhitekturnoy sredy]: Ph.D. dis.k.arch.: spec.18.00.01. 24 p. (in Russian)
14. Kohatko Yu. L., Polyakova S.V. (2017). Housing conditions in the hierarchy of population needs. [Zhytlovi umovy v iyerarkhiyi potreb naseleण्या] Global andnational economic problems. Mykolaiv, Vol20. p. 742-746. (in Ukrainian)
15. Holubchak K. T. (2020). The application of design thinking methodology in architectural education in Ukraine: case study. *Architecture Civil Engineering Environment*. Vol 13 (4) P. 19-29. (in English)

Annotation

Obynochna Zoriana, PhD in Architecture, Associate Professor of the Department of Architecture and Urban Planning, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Kateryna Holubchak, PhD in Architecture, Associate Professor of the Department of Architecture and Urban Planning, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas.

Implementation of the method of creating a «user profile» as an important state of working on an architectural project

The creation of the architectural environment depends on the activities of the architect and certain stages of project development, one of which is the pre-project analysis, which is preparatory in nature and is important for further work.

The article considers the method of creating a «user profile» as one of the important stages of work on an architectural project in architectural education. Some recommendations and techniques for creating a «user profile» have been developed. A review of domestic and foreign research, raising the issue of pre-project analysis, based on the study of the needs of future users of architectural space has been conducted. Several stages of creating such a profile and a clear example of its application in the educational process are presented as well as the impact on the further development of the architectural project.

When working on an architectural project, the architect must subconsciously «reincarnate» in the future visitor, feel his mood, lifestyle, needs when using the designed space. Therefore, such a «reincarnation» is important when working on a «user profile».

Keywords: architectural education; pre-project analysis; infographics; meeting user needs.